

13.11.2014

Asianumero 2014-00738
Viite www.minedu.fi: Toisen asteen koulutuksen ja vapaan sivistystyön rakenneuudistus 2014 - 2016
Asia Lausunto opetus- ja kulttuuriministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi lukiolain, ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Opetus- ja kulttuuriministeriön valmisteleva luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi lukiolain, ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta liittyy laajempaan toisen asteen koulutusjärjestelmän rakenteelliseen uudistukseen.

Lakiehdotukset muuttavat olennaisesti koulutuksen järjestämisen rakenteita, ja niillä tulee olemaan merkittäviä yhteiskunnallisia vaikutuksia. Siksi Suomen ev.lut. kirkon Kirkkohallitus haluaa lausua lakiehdotuksista seuraavaa.

Yleistä

Koulutuksen järjestäjaverkoston harventaminen samanaikaisesti, kun tavoitteena on koko nuorisoiäluokan kouluttaminen sekä työelämän muuttuviin osaamistarpeisiin vastaaminen, edellyttää erillisten lakiuudistusten saumatonta yhteensopivuutta. Esimerkiksi järjestäjaverkkoa koskevat lakiehdotukset eivät kaikilta osin ole yhteen sovitettavia samaan aikaan uudistettavan koulutuksen rahoitusjärjestelmän kanssa. Toisen asteen koulutus uudistusta pitäisi katsoa kokonaisuutena. Jo pelkästään lukiokoulutuksen sisällä on päällekkäisiä uudistusprosesseja, jotka pitäisi nivoa paremmin yhteen: lukion tavoitteet ja tuntijako, sähköiset ylioppilaskirjoitukset, lukioverkko. Kun samaan aikaan toisen asteen koulutuksesta leikataan 260 miljoonaa euroa, lopputulos on ennakoimaton. Järjestäjaverkon harventaminen lisää koulutuksen järjestäjien keskinäistä kilpailua, mikä hankaloittaa yhteistyötä niiden kesken ja työelämän kanssa.

Järjestäjaverkkoa koskevat lakiehdotukset ja niiden perustelut eivät ole keskenään johdonmukaisia korostaessaan toisaalta kustannustehokkuutta ja toisaalta koulutuksen laadun parantamista, mutta irrallaan toisistaan (s. 18).

Kirkkohallitus toteaa, että järjestäjaverkon toimintaedellytysten arviointi on kannatettavaa, mutta järjestäjaverkon harventaminen pelkästään kustannustehokkuuden tai alueellisten kriteerien pohjalta ei tuota työelämän tarpeita tyydyttävää tulosta. Järjestäjaverkon rakentamisessa tulee ottaa huomioon myös valtakunnalliset koulutustarpeet.

Lakiehdotusten tavoitteena oleva mahdollisuus laadukkaaseen koulutukseen lähialueella on erittäin tärkeää nuorten ja aikuisten työllistymisen kannalta. Kuitenkin esityksessä käytettävä termi lähialue (s. 17) on epämääräinen. Nuorten tulee voida opiskella lähellä kotipaikkaansa. Oppilashuollon ja opinto-ohjauksen tarve kasvaa, kun nuoren luonnollinen kasvu- ja turvaverkko katoaa. Koulutusverkon keskittäminen vaikuttaa mm. asuntolatoiminnan kehittämiseen ja muuhun opiskelijoiden asumisen tukemiseen. Se

13.11.2014

vaikuttaa myös ammatillisessa aikuiskoulutuksessa opiskelevien perheiden tilanteeseen, mikä lisää sosiaali- ja terveyspalveluiden tarvetta.

Kirkkohallitus kannattaa sitä, että koulutus järjestetään lähipalveluina, jolloin tuetaan alueen elinvoimaisuutta ja taataan työvoiman saatavuus sekä alueellisesti että valtakunnallisesti.

Koulutuksen järjestämislupa

Koulutuksen järjestämisluvan myöntämisen edellytyksenä mainitaan sekä valtakunnallinen että alueellinen koulutustarve (Laki lukiolain muuttamisesta 5§; Laki ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta 8 §; Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta 4 §).

Kirkkohallitus painottaa sitä, että lakiehdotukset tarjoavat mahdollisuuden ottaa huomioon myös ne koulutuksen järjestäjät, joilla on valtakunnallinen tai erityinen koulutustehtävä, jolloin ne myös voivat olla kooltaan pieniä.

Kirkkohallitus katsoo, että vapaan sivistystyön koulutuksen järjestäjien näkökulmasta on kannatettavaa, että ylläpitämislupaa myönnettäessä otetaan huomioon hakijan toiminta kokonaisuudessaan, erityinen koulutustehtävä (Laki vapaasta sivistystyöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta) sekä oppilaitoksen arvo- ja aatetausta (s.16).

Lakiehdotusten lähtökohtaolettamus on, että nykyistä suuremmilla ja vahvemmillä koulutuksen järjestäjillä olisi paremmat mahdollisuudet ylläpitää kattavaa toimipisteverkkoa maan eri osissa ja siten turvata koulutuksen saatavuus maan eri osissa. Lakiehdotus ei kuitenkaan anna riittävästi perusteita tai keinoja sille, miten koulutuksen alueellinen saatavuus varmistetaan. Lakiehdotusten mukaan koulutuksen järjestämisluvassa määrätään ne kunnat, jotka koulutuksen järjestäjän oppilaitosverkostoon kuuluvat (Laki lukiolain muuttamisesta 5§) tai joissa koulutusta voidaan järjestää (Laki ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta 8 §).

Kirkkohallitus korostaa sitä, että lakiehdotusten perusteella koulutuksen alueellinen saavutettavuus on viime kädessä koulutuksen järjestäjän vastuulla. Jotta se voisi kantaa tämän vastuun, koulutuksen perusrahoitusta koskevassa lakiehdotuksessa tulisi ottaa riittävästi huomioon alueellisen saavutettavuuden tuomat lisäkustannukset.

Ammatillinen lisäkoulutus

Lakiehdotuksessa ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta sen 9 § kumotaan, jonka seurauksena muun kuin näyttötutkintoon valmistavan ammatillisen lisäkoulutuksen rahoitus päättyy (s. 21).

Kirkkohallitus esittää, että lakiehdotuksen 9 § palautetaan takaisin. Perusteluna on, että koska tutkintojen perusteet eivät uudistu riittävän nopeasti suhteessa nopeasti muuttuviin työelämän osaamistarpeisiin, niin ammatillisessa lisäkoulutuksessa tarvitaan muutakin kuin tutkintotavoitteista tai tutkinnon osiin perustuvaa koulutusta. Jos lakiehdotus toteutuu, niin työnantajat joutuvat kantamaan enenevässä määrin vastuun lyhytkestoisen ammatillista osaamista päivittävän lisäkoulutuksen toteuttamisesta ja sen kustannuksista.

OKM:n viranomaisroolin vahvistuminen

13.11.2014

Lakiehdotukset vahvistavat Opetus- ja kulttuuriministeriön viranomaisroolia, kun sille annetaan oikeus ilman hakemusta muuttaa järjestämisluvassa mainittua koulutustehtävää tai peruuttaa koulutuksen järjestämislupa

(Laki lukiolain muuttamisesta 4§; Laki ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta 9a §; Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta 5a §).

Kirkkohallitus korostaa, että järjestämislupaan liittyvien muutos- ja peruutusmekanismien tulee olla koulutuksen järjestäjälle ennakoitavia, läpinäkyviä ja perusteltuja, jotta lain soveltaminen olisi yhdenvertaista.

Jukka Keskitalo
Kansliapäällikkö

Pekka Huokuna
Kirkkoneuvos